

**Sámi
allaskuvla**

OAHPPOPLÁNA

Boazoealáhusa riektevuodđu ja lágat

10 oahppočuoggá

1. OAHPPOOVTTADAGA NAMMA

Boazoealáhusa riektevuodđu ja lágat
Reindriftens rettsgrunnlag og lovgivning
The legal basis and legislation of reindeer husbandry

2. OPPALAŠ DIEĐUT OAHPU BIRRA

- **OAHPPOOVTTADAGA KODA:** JUR 201
- **VIIDODAT:** 10 oahppočuoggá
- **OAHPU LÁGIDEAPMI:** Neahttdoarjjaoahpahuš: guokte fysalaš deaivvadeami Sámi allaskuvllas ja muđui neahttaoahpahuš. Fysalaš deaivvademiide dábálaččat ii leat vejolaš searvat neahta bokte.

3. OAHPPOPROGRÁMMA GULLEVAŠVUOHTA

Oahppoovttadat lea geatnegahtton čiekŋudanoahppu Boazoealáhusa bachelorprográmmas, ja sáhtta maid dohkkehuvvot doarjjafágan eará bachelorprográmmain.

4. SISABEASSANGÁIBÁDUSAT

Dábalaš sisabeassangáibádusat alitoahpahušii. Sisabeassanvuodđu sáhtta leat juogo oppalaš lohkan gelbbolašvuolta (čáđahan joatkkaskuvlla/logahaga/gymnása) dahje reálagelbbolašvuolta. Dasa lassin galgá ohcci čáđahan dahje čáđheame juogo boazoealáhus bachelorprográmma geatnegahtton fágaoahpuid (gč prográmmaplána) dahje vástideaddji oahpuid, dahje servodatfágalaš dahje juridihkalaš oahpuid.

Sámegiela gáibádusa sáhtta deavdit čuovvovaš vugiid mielde: Norgga joatkkaskuvllas sámegiella 1. dahje 2. giellan, Suoma logahagas eatnigielladutkkus dahje lohkan sámegiela vierrogiellan ja Ruota gymnásas eatnigiellan (modersmål 200 čuoggá) dahje ođđaaigásaš giellan (moderna språk 200-300 čuoggá) dahje vástideaddji sámegieloahppu doaibmi njuolggadusaid mielde. Sámegiela gáibádusa sáhtta maid deavdit sámegiela lohkanbadjeoahpuin, 30 oahppočuoggá, dahje vástideaddji oahpuin dahje ceavzit giellageahččaleami maid Sámi allaskuvla lágida. Jus lea eahpesihkarvuolta man dási gelbbolašvuolta ohccis lea, de ášši ovddiduvvo fágalaš árvoštallamii ja meannuduvvo dán vuodul.

5. OAHPAHUSGIELLA

Oahpahuš lágiduvvo dábálaččat davvisámegillii, muhto sáhtta muhtun logaldallan dáro- dahje ruoŋagillii dehe engelasgillii. Oahpahuš engelasgillii ii dulkojuvvo. Eará gielaide oahpahuš dulkojuvvo dárbbu mielde.

6. SISDOALLU

Dán oahpus oahpásmuvvet studeanttat sámi boazoealáhusa riektevuodđui ja guovddáš lágaide mat gustojit boazoealáhussii. Oahpu vuolggasadji lea Norgga beale sámi riektedilli boazoealáhusa hárrái, muhto gieđahallá maiddái Ruota ja Suoma beale sámi riektedili boazoealáhusa hárrái. Oahppu addá studentii gelbbolašvuoda buohtastahttit boazoealáhusa riektevuodđu ja gustovaš lágaid váikkuhusa iešguđet riikkain Sámis.

Sámi boazoealáhusas leat mánga riektevuodđu, sihke riektevuodđu sámi riektekultuvrras, riektevuodđu dološ áiggiid rájes geavaheamis ja báikkálaš vieruiduvvon ávkkástallama vuodul. Dasa lassin lea maiddái riektevuodđu mii lea nannejuvvon lágain, ja riektesuodjalus riikkaidgaskasaš álbmotrievttis.

Oahppu gieđahallá sámi boazoealáhusa riektevuodđu ja riektevuodđu sisdoalu. Oahppu váldá vuolggasaji sihke sámi riektekultuvrras ja nátionála rievttis, dološ áiggiid rájes geavaheamis (alders tids bruk) ja riektevierus (sedvane) mat nannejuvvojit boazodoallolágas ja eará guoskevaš lágain main lea mearkašupmi boazoealáhussii. Oahppu gieđahallá boazodoallolága ja váldo lánkaásahusaid, ja guoskkaha maid deháleamos riikkaidgaskasaš njuolggadusaid mat suodjalit sámi boazoealáhusa. Oahppu addá studeanttaide gelbbolašvuoda kritihkalaččat árvoštallat lágaid ja gustovaš lánkavuodđuduvvon reguleremiid boazoealáhusa riektevuodđu, sámi kultuvrra ja riikkaidgaskasaš riektesuodjalusa hárrái.

7. OAHPPANJOKSOSAT

Manŋel čađahuvvon oahpu galgá studeanta olahat čuovvovaš oahppanjoksosiid:

Diehtu:

Studeanta

- dovdá sámi boazoealáhusa vuolggasaji sámi riektekultuvrras, sámi boazoealáhusa árbevirolaš organiserema ja válodoosiid boazoealáhusa riektehistorjjás
- dovdá Norgga, Ruota ja Suoma boazodoallolágaid ulbmiliid ja huksehusaid, ja boazodoalu lágalaš organiserema ja daid hálldašanorgánaid mat leat boazodoallolágain
- diehtá makkár eará lágat váikkuhit sámi boazoealáhusa areálaávkkástallamii, dego plána- ja huksenláhka, minerálahka ja finnmárkuláhka, ja dovdá guovddáš riektepráksisa
- dovdá guovddáš riikkaidgaskasaš konvenšuvnnaid ja diehtá ahte riikkaidgaskasaš riekti suodjala sámi boazoealáhusa, ja makkár guovddáš geatnegasvuodat stádain leat

Máhttu:

Studeanta

- máhtá boazoealáhusa riektevuodđu čilget
- máhtá ovdanbuktit ja čilget mot boazodoalloláगत regulerejit sámi boazoealáhusa organiserema doaimmanjuolggadusaid, ja boazodoalu oktavuoda eará eananávkkástalliid ektui
- máhtá buohtastahttit árbevirolaš sámi boazoealáhusa organiserema dainna mot boazoealáhus organiserejuvvo nátionála lágaid bokte

- máhtttá ovdanbuktit ja čilget mot álbmotriekti ja riikkaidgaskasaš konvenšuvnnat suodjalit boazoealáhusa erenoamážit areálasabahkkemiid hárrái

Oppalaš gelbbolašvuohta:

Studeanttas lea

- gelbbolašvuohta sihke njálmmálaččat ja čálalaččat searvat fágalaš digaštallamiidda mat gusket sámi boazoealáhusa organiseremii, rivttiide, ja riektesuodjalussii
- gelbbolašvuohta ipmirdit boazoealáhusa arealahástalusaid ja hutkat čovdosiid daidda, sihke olgguldas sisabahkkemiid hárrái ja siskkáldas riidduid guohtuneatnamiid boazosámiid gaskkas
- gelbbolašvuohta suokkardallat čuolmmaid lágain, riektepráksis ja hálddašeamis, mat hehtejit boazoealáhusa areálasuodjalusa dahje gáržžidit boazoealáhusa guohtuneatnamiid

8. OAHPAHAN- JA OAHPPANVUOGIT

Oahppanvuogit leat logaldallamat ja ságastallamat, bargobádji ja joavkobarggut. Vurdojuvvo ahte studeanttat oassálastet aktiivvalaččat buotlágan oahpahusvugiide ja lohket lohkanmeari ánggirit. Studeantabarggut galget dábálaččat ovdanbuktot plenumas.

9. GÁIBÁDUSAT BEASSAT EKSÁMENII

Ovdal beassá eksámenii, studeanta galgá:

- Searvan deaivvademiide ja neahttaoahpahussii, unnimusat 75 %.
- Čađahan ja ožžon dohkkehuvvot ovttá oktagaslaš 3–5 siidosas čálalaš bargobihtá mainna lea bargan olles oahpu áigge ja mii lea vuodđun eksámenii.
- Studeanta galgá ovdanbuktit barggu njálmmálaččat bagadallansemináras.

10. EKSÁMEN

5-beaivásaš ruovttueksámen mas studeanta čállá 7–10 siidosas čállosa.

Árvosánit addojuvvojit ECTS vuogádaga mielde, mas A lea buoremus árvosátni ja E lea vuolemus ceavzinárvosátni. F-árvosátni mearkkaša ahte ii leat ceavzán.

11. LEA GO PRIVATISTTAIN VEJOLAŠ VÁLDIT DÁN FÁGA/FÁTTÁ?

li leat vejolaš.

12. KVALITEHTASIHKKARASTIN

Čujuhuvvo Sámi allaskuvlla kvalitehtasihkkarastinvuogádahkii ja dasa makkár vejolašvuođat ja geatnegasvuođat studeanttain lea árvoštallat Sámi allaskuvlla oahppofálaldagaid ja bálvalusaid kvalitehta.

Studeantadásis oahppu árvoštallojuvvo evaluerenčoahkkimis ja studeanttat devdet árvoštallanskovi oahpu loahpahettiin. Ásahusdásis oahppu árvoštallojuvvo studeantaárvoštallamiid, eksámenraporttaid, sensorraporttaid ja fágaraortta vuodul.